

שבועות שתיים פרק ראשון שבועות

ג.

עין משפט
נר מצוה

- א ז מיי פ"ג מהל' עירי"ם הלכה ז קמ"ג טו"ש ע"ד ק"פ קט"ף יא:
- ח ב מיי פ"א מהל' עירי"ם הלכה ז טו"ש ע"ד ק"פ קט"ף יב:
- ט ג מיי פ"א מהל' עירי"ם הלכה ז טו"ש ע"ד ק"פ קט"ף יג:
- י ד מיי פ"ג מהל' עירי"ם הלכה ז טו"ש ע"ד ק"פ קט"ף יד:
- יא ה מיי פ"א מהל' עירי"ם הלכה ז טו"ש ע"ד ק"פ קט"ף טו:

רבינו הגנאל

על הזקן שתיים והן שתיים שהן ארבע כדתי שתיים מיכן ושתיים מיכן ואחת מלמטה חר"א ומיחייב עלה תרתי תנא נמי בהרה שבועות שתיים שהן ארבע ואידי דתנא שבועות תנא נמי ידועות הטומאה בדפרשה אחת כתיב ותרוייהו בקרבן עולה ויורד נהנה. אם עשיר כתיב כשהוא או שיעיר ואם הוה לז שתי תורים או שני בני יונה. ואידי דתנא נמי תנא נמי יציאות השבת ומראות נגעים דרביין להו. ואידי דתנא נמי ידועות הטומאה הויין דידהו מעט פסיק שרי להו ודורו שבעה: שבועות: אשכנזי ושלא אשכנזי: ומה שתיים להבא ושתיים לשיעור. וידועות הטומאה ולא ידע הקדש ולא המקדש או ידע ידועות הקדש והמקדש ולא ידע הטומאה הרי אלו שתיים שהן ד'. וכן הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית הרי אלו יציאות שתיים שהן ארבע. ומקשינן מי מנתי' א' ר' ישמעאל קשיא שבועות. ואמר אינו [תייב] אלא על העדות שנאמר להרע או להיטיב ואני אוקימנא למתני' שאכלתי ושלא אכלתי שהוה לעבר. אי ר' עקיבא קשיא ידועות. על העלם מקדש. ואני אוקימנא למתני' על העלם זה וזה. ופרקינא איבעית תימא ר' ישמעאל. לעולם ארבע הן ומתן לחיוב והן שלא אשכנזי ושלא אכלתי. ותימא ר' עקיבא מהן לחיוב ומתן לפטור:

ועל הזקן שתיים מבאן. נראה למשחית ונשחת שניהם חייבין כמו בהקפת הראש דלמחר צ"ב ז' זורים (מזיר דף נז: ושם) אחד המקיף ואחד הניקף במשמע ואע"ג דהתם דריש מדמכתיב לא תקיפו לשון רבים וזקן כתיב לא משחית לשון יחיד הא כתיב נמי צבניהם לא יגלחו לשון רבים וילפינן מהדדי לענין גילוח שיש בו

השחיתה צפרק צ' זורים (שם דף נח:)

וצג"ש דפאת פאת ילפינן מהדדי צפ"ק דקדושין (דף לה: ושם) וצבניהם תניא צמוספתא [פ"ג] דמכות המשחית פאת זקנו של חזירו שניהם חייבין ואסור לישאל להניח לנכרי להקיף ראשו ולהשחית זקנו דהא אמר רב הונא צפ"ב ז' זורים (מזיר דף נז:)

אם הקטן חייב וה"ה איפכא ללא מקיש מקיף לניקף וואע"ג דהתם פליג עליה רב אלא בר אהבה משום דכתיב לא תקיפו אחד המקיף ואחד הניקף משמע ואמתקש מקיף לניקף כל היכא דניקף מיחייב מקיף נמי מיחייב ומשמע התם דלרב אלא בר אהבה אפי' איסורא דרבנן ליכא מדקאמר ליה לרב הונא צינן הקטנים לדין מאן מגלח להו א"ל חובה משמע דלדידיה ניחא דשרי אפי' לאיש אין הלכה כרב אלא דסתמא דהש"ס צפרק א' דצבנא מליעט (דף י:)

כרב הונא דקאמר איכא צינייהו איש דלמחר לאשה תקיף לי קטן דללישא דתלי צבנא חיובא הכא אשה לאו צת חיובא היא מייחייב שולח משמע דאי מקיף ליה גדול מייחייב עוד נראה דאפי' רב אלא מחייב היכא דניקף צב חיובא אע"ג דמקיף לאו צב חיובא ולא פטר אלא היכא דניקף לאו צב חיובא הוא מדלא קאמר איש דלמחר לקטן או לנכרי חקיף לי גדול והוי נפקותא לרב

ועל הזקן שתיים. מכל זד צ' זעים לפי שהלחי רחצ כנגד הזעים ויש לכל דבר רחצ קנה לשני זדיין בראשו: וא' מלמטה. צבנטר שהלחיים מומכרין שם והעגס קר מלמטה צבנטר שקורין מוטורין צלע"ז: חר"א. אזהרה דמיחייב עליה תרתי היינו דומיא דשמים שהן ארבע: לכוונו. כל צ' שהן ד' שמאל

שנאה כאן: ודמיין להדדי בקרבן עולה ויורד. צבנא דמיין להדדי ששתייהן עולה ויורד: ומפרש ידועות. דקמתי את שיש צה ידיעה וכו' ופריש כולה מתני' מיני דידעוה טומאה ושקבינהו למלתא דשבועות: דווערין מייליהו. שני פריקים אלו הראשונים: שרי להו. מתיר אומן. כלומר מתיר התנא עלמא עאלמו מהן ונפטור מהן תחלה: שבועות שמים וכו'. פרישית לכוליה צמתי: ידועות טומאה קדש. שנעלמה ממנו טומאה ואכל קדש: וידועות טומאה דמקדש. ידועות שנעלמה ממנו ידעת טומאה וכנס למקדש: ידועות קדש. שנעלמה ממנו ידעת קדש וסבור שאין זה קדש ומתחלה ידע: הולאה דעני. העומד בצוי: והולאה דבעל הבית. העומד בצוי: שאם וזהה. אבל ספחת אינו שם נגע אלא שם מולדה דמפרש לקמן (דף י:)

צפרקין: אינו חייב קרבן: אלא על העמידה. דדייק להרע או להיטיב לקמן צפ"ב י: ואי רבי עקיבא האמר כו'. צמתייהו צפרק שני ומתינתן קמתי שהן ארבע: מה

אלא על העתיד לבוא אי ר' עקיבא האמר ר' עקיבא איבעית אימא רבי ישמעאל איבעית אימא ר' עקיבא איבעית אימא רבי ישמעאל מהן לחיוב ומהן לפטור ואיבעית אימא רבי עקיבא איבעית אימא רבי ישמעאל

אדם ויש לדחות משום דלרב הונא דלא מקיש מקיף לניקף לא יניח גדול להקיף עלמא ונכ"א אין להביא ראייה דלמחר ציבמות (דף ה: ושם) דלתי עשה דמזורע ודחי לאו דהקפה מדכתיב ראשו משמע דכ"ע מודו דאסור ע"י אשה ונכרי דאי שרי לרב אלא אמאי דחי הא אפשר לקיים שיהיה דיש לדחות דאצטרין קרא לנמימר דחייב היכא דאין שם אשה ונכרי ואין לומר ימתין עד שימצא אשה או נכרי או קטן מדכתיב לנמימר צפ' שילוח הקן (חולין דף קמ"א).

דלתי עשה דמזורע ודחי עשה דשילוח הקן ולא אמרינן ימתין עד שימצא אחר אבל יש להביא ראייה מפ' צ' זורים (מזיר דף נז:)

דקאמר דלמלא לאו טמאין אינון וקעביד הקפה ומשני שמואל צבשה וקטן ודייק התם דקצבר שמואל דהקפת כל הראש שמה הקפה מדלא אוקי בגדול והשתא אי שרי לרב אלא כי מקיף ליה לאו צב חיובא דכתיב אשתי וקטן וקיספו לאו צב חיובא דהא שמואל כרב אלא ס"ל מדשרי להקיף צבשה וקטן ומשמע דמקיף צב חיובא הוא דלא פירש צבשה וקטן ומגלח להו אשה וקטן: חר"א דמיחייב ע"ה תרתיה. צבשתא אחת איירי וצגילוח צבנא אחת אחר אבל יש להביא ראייה מפ' צ' זורים (מזיר דף נז:)

דקאמר ר' אליעזר צפ' צבנא דמכות (דף ב:)

דלמחר אש נטלן כולן כחמת אינו חייב צפ"ב אלא אחת ואע"ג דהתם מנכרי קרא למחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שריטה ושריטה הכא לא נריך קרא דפאות מלקותו ור' אליעזר לית ליה מחלוקת צב"ב הדרין בתיבי ודמיין אהרדי. צבעמא דכתיבי גבי הדדי סגי כדלמחר צמס' נדרים (דף ג:)

וא"ת גבי מראות נגעים ליתני כולהו דדמיין אהרדי בקרבן עולה ויורד ו"ל דליתיה דלית דלות וא"ת מ"מ ליתני צמתייהו קודם יציאות שבת כיון דליתא דלות ומתני' נגעים קא סליק: א"ר די' דווערין מייליהו. אע"ג דנפשי מייליהו משבועות צבוי דצדיעות איכא תרי פריקי קמאי ומשבועות צבוי ליכא אלא פרק ג' מ"מ מיילי דכל שבועות נפשיין טפי שבועות צבוי ושבועות העדות ושבועות הפקדון ושבועות הדיינין:

והדר תני שבועות. אע"ג דלא דמי ידועות מפרש מיילי ידועות כרישא והדר תני שמים שהן ארבע ושבועות מפרש שמים שהן ארבע כרישא: שהן ארבע אב"ת ו"ל אב"ת. וא"ת ומה דוחקיה לפרושי הכי דהשתא קשיא ליה צמתייהו אפי' ר' ישמעאל האמר אינו חייב כו' לינא שהן ארבע אזורין ולא אזורין ומתנייהו קיימא לפרושי מתנייהו דהכא ואין להקשות דליתני שמים שהן שמונה אזורין ולא אזורין ורקמתי ולא ורקמתי דלא תני אלא דבר וחילופו כדפירש צבונטרס צמתייהו: א"ר ר' ישמעאל הא אמר אין חייב כו'. וא"ת תקשי ליה נמי ידועות דמתנייהו צביא ידעה צמחלה כדמתן כל שיש צה ידיעה צמחלה כו' ור' ישמעאל לא צעי ידיעה צמחלה כדמוכח צפירקין (דף ט:)

דקאמר לר' ישמעאל אין צה ידיעה צמחלה ויש צה ידיעה צסוף צב קרבן הוא ואמר נמי צבספ"צ (לקמן דף יט:)

הא מני ר' ישמעאל הוא דלא צעי ידיעה צמחלה ו"ל דמידיעות לא צעי למיפק דהמ"ל ידיעה דמתני' היינו ידעת צית רבו ור' ישמעאל סבר לה כרבי דלמחר ידעת צית רבו שמה ידיעה כדלמחר צירושלמי ר' ישמעאל כרבי רובי כר' ישמעאל אע"ג דגמ' דידן פליג איירושלמי וסבר דתי' ישמעאל לא צעי ידיעה צמחלה אפי' ידעת צית רבו מדלא מוקי לקמן דחיטון מכפר אלא צה ידיעה צמחלה אפי' ידעת צית רבו משמע לעולם צב קרבן הוא אפי' אין צו ידיעה צמחלה כלל וכן משמע צפ"צ (לקמן דף יד: ושם) דעני ר' ירמיה צן צבל שעלה לא"י ועגס ממנו מקום מקדש מהו וקאמר אי אליבא דר' ישמעאל הא לא צעי ידיעה צמחלה ומסיק דרבי אליבא דרבי דעני ידעת צית רבו משמע דר' ישמעאל לא צעי ידיעה כלל צמחלה מ"מ השתא אי הוה מצי אמיא צמתייהו כר' ישמעאל נימא דודאי צעי ר' ישמעאל ידעת צית רבו אבל לפי האמת דמתנייהו אמיא כרבי אמרי' דר' ישמעאל לא צעי ידיעה צמחלה כלל דלא מנינו תנא דקצר דהוי ידעת צית רבו ידיעה אלא רבי ומיהו צמתייהו צפ"צ (שם) דקאי לפרושי פירקין משמע קמת דעני ידיעה גמורה דקמתי נטמא וידע משמע שהידיעה היא אחר שנטמא דהיא ידעת הטומאה לאפקוקי ידעת צית רבו דהיא קודם הטומאה ונראה דמידיעות לא מצי למיפקר שהיה יכול לדחוק ולתרוץ כדקאמר התם יי מקראי לית ליה מגמרא אית ליה: מהן לחיוב ומהן לפטור. אהאי סינויא ואשניויה דמלקות ה"מ למיפקר מסיפא דמוכח דמתני' לענין חיוב קרבן וא"ת צשלמא כי מוקי לה כר' ישמעאל דאע"ג דאינו חייב אלא על העמידה מ"מ שפיר תני צהו שהן ארבע והאיל וקעביד איסורא צמוזד אצל כי מוקי כר' עקיבא אמאי תני ליה כלל כיון דשוגג הוא ולא מייתי קרבן ו"ל דמ"מ חשבי צהו שפיר שהן ארבע והאיל וקעביד איסורא צמוזד צשוגג: הא

(א) [צבירות ג.ג.] (ב) [לקמן יט: (א) שבת ג.ג.] (ד) [לקמן כ.ה. [מבורה ג.ג.] (ה) [לקמן יד: (ו) [דף כה.ה.] (ז) [צ"ל ו"ה אפכא ואע"ג (ח) [א"ע ומוספת (ט) [שבת צ.ד"ה שבועות. (י) [לקמן יט:]]

לעני רש"י
מבטלן. סטור

מוסף רש"י
ועל הזקן שתיים מיכן ושתיים מיכן. תמש פאת ז' לו זקן, אחד למטה מן הארון, מקום שלי התמחוץ יולא ומתפרד שם, ושם נקרא פאה צבזרו על לתי שבוטל לחוק ששם מתחלה הזקן וכל פיה שמעלה עד הידועה צבלל פאת הראש היא, ושתי השבועות כל אחד מהן לטוף הלי נקרא פאה, ואחת מלמטה. שער צבין השבועות צבמעט הסטור שלעיות מניין (מכות ב.) שתיים שאוכל ושלא אוכל. הן שמים המושבות, דכתיב להרע או להיטיב, דמשמע להבא, ולא אוכל להרע, אוכל להיטיב, שהן ארבע אכלתי ושלא אכלתי. הן שמים הטופחות ממדת חכמים, כדילף לה ר"ע לקמן (כה) מריבו הכתוב (לקמן יט:).